

**PRED IZPITOM IZ
URESNIČEVANJA
NARODNOSTNIH
PRAVIC?**

str. 2

**SREČA(NJE) V
ČAVOLJI**

str. 6

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 13. februarja 1997 • Leto VII, št. 3

LEPA PRIHODNOST ZA KULTURO JE DOBRA PRIHODNOST ZA VSE NAS

Naslov uvodnika smo povzeli po zdravici predsednika Republike Slovenije Milana Kučana na tradicionalnem srečanju z zamejskimi Slovenci ob slovenskem kulturnem prazniku.

Srečanja so se letos udeležili predstavniki obeh slovenskih organizacij iz Porabja, Zveze Slovencev na Madžarskem in Državne slovenske manjšinske samouprave. Predsednik Zveze Slovencev Jože Hirnšek je opozoril predvsem na dve stvari. Prvič: na vlogo konzulata Republike Slovenije s sedežem v Monoštru. Delo konzulata bi lahko zajemalo vsa področja povezovanja in zблиževanja med slovenskim etničnim prostorom na Madžarskem in matično državo. Zaradi gospodarske nerazvitosti Porabja bi bila zelo pomembna gospodarska povezanost tega območja s Slovenijo.

"V sodobnem času moderne informacijske tehnologije, ko so ljudje odvisni predvsem od sporočil v slušni ali vidno-slušni obliki, porabski Slovenci na žalost še nimamo lastnega radijskega vira obveščanja," je povedal predsednik Zveze Slovencev ter seznanil gospoda Kučana o načrtih za lastno radijsko postajo v Monoštru.

Podpredsednik Državne slovenske manjšinske samouprave Šandor Merkli je poudaril, da se želi njihova organizacija posvetiti predvsem šolstvu, kajti na Madžarskem trenutno poteka sprejemanje nacionalnega šolskega programa, ki pa vsebuje pri določenih predmetih precej manjšinskih vsebin.

Predsednik Milan Kučan je poudaril, da je položaj določene manjšine v precejšnji meri odvisen od odnosov med matično dr-

žavo in državo večinskega naroda. Med Slovenijo in Madžarsko so odnosi urejeni. Vsaka manjšina pa si mora znotraj manjšine

sama ustvariti položaj, ki ji potem omogoča dialog z večinskim in matičnim narodom.

Predsednik Milan Kučan je

v zdravici na slavnostnem kosilu poudaril: "Prihodnost slovenstva je naša skupna odgovornost, ni ne enih in ne drugih, kakor že nas žal delijo stare in za današnji čas in njegova vprašanja povsem nerazumne in absurde delitve, in tudi zagotoviti je ne bomo mogli, če bomo še naprej živeli drug od drugim ali drug proti drugemu in ne drug z drugim. So narodi, ki so to mogli in imajo zato nevprašljivo prihodnost. To velja tudi za vas, spoštovani rojaki in rojakinje za mejo. Zato je slovenski kulturni praznik naše skupno dejanje, je slovesnost našega skupnega kulturnega prostora, je naš in vaš praznični dogodek in je trenutek soočanja z našo najbolj prvinsko odgovornostjo za obstoj in prihodnost."

***

Prireditve v počastitev slovenskega kulturnega praznika v Porabju so bile 8. in 9. februarja. 8. februarja so se srečali Slovenci, ki živijo v Mosonmagyaróváru in okolici. 9. februarja so se v Monoštru predstavili pesniki in pisatelji zbornika Oko besede ter uprizorili Županovo Micko v priredbi in režiji Milivoja Mikijja Roša. Gledališka družina Nindrik indrik bo v prihodnjih mesecih z Linhartovo veselejšo gostovala po vseh porabskih vaseh. (Več o porabskih prireditvah v prihodnji številki Porabja.)

M. Sukič

Monošter: pred jutrišnja razprava o slovenski radijski postaji z narodnostnim programom

PRED IZPITOM IZ URESNIČEVANJA NARODNOSTNIH PRAVIC?

Da mislita resno in pošteno, bosta morali s konkretnimi dejanji potrditi Slovenija in Madžarska. Glede na primerjalne podatke in tudi čas, ki v tem primeru ni zaveznik porabskih Slovencev, bodo morali odgovorni v vladnih resorjih, ki so zadolženi za manjšine in tudi v RTV oziroma radijskih hišah, sprejeti pobude, ki jim jih bodo ponudili na jutrišnjem pogovoru o izpeljavi oziroma uresničitvi projekta "Slovenska radijska postaja z narodnostnim programom v Monoštru". Umik za sistemsko neurejenost na madžarski strani in pomanjkanje denarja na obeh straneh meje bo izvenel zgolj kot izgovor, ki ga porabski Slovenci ne morejo in ne smejo sprejeti. Zato njihovo pričakovanje temelji na dosedanjih dobri volji z obeh strani, ko je Slovenija zagotovila denar za poslojce, v katerem bodo radijski (in drugi, manjšini potrebni) prostori, in ko je Madžarska pokazala neke vrste "dobro voljo" pri dodelitvi (žal še ne dokončni) samostojne radijske frekvence v Monoštru.

Pogovor je zamišljen kot prvo skupno in konkretno dejanje Madžarske in Slovenije. V obliki, ki naj ne bi teoretično opredeljevala pomena narodnostnih radijskih oddaj, marveč bi na osnovi ponujene projekcije že zavezovala v obliki sklepa in dogovorov, kako doseči zahtevni cilj, prvo oddajo 25. decembra letos, torej za božič. Projekt je kljub svoji mnogoplastni zahtevnosti uresničljiv, čeprav ne brez resne zavzetosti opremljivih nosilcev posameznih nalog in s spoštovanjem specifičnih porabskih razmer, izraženih tudi v majhnem številu izobražencev vseh profilov. Slednje že opozarja na upoštevanje dejavnika "čas" in naloge, ki jih bo imela pri tem Slovenija, zlasti njena nacionalna RTV (Slovenija) hiša. Vendar ne bo samo pri pripravah sodelavcev čas tisti, ki bo narekoval hitra dejanja, ampak so tu še druge, nič manj zahtevne tehnične naloge, če poskušamo odmisлити zadrege, ki se bodo pojavljale zaradi pomanjkanja denarja.

Gospodarske in z njimi tesno povezane finančne razmere ne govorijo v prid izpeljave projekta, vendar je teža vseh drugih dejavnikov tolikšna, da se bo tehnika morala nagniti na stran manjšine. Zato, ker so porabski Slovenci predolgo molčali tudi pri nalogah v informi-

ranju. Res je, da so z začetkom pripravljavanja štirinajst-dnevnik Porabje pred (skoraj) natančno šestimi leti potegnili zelo dobro potezo. Kar se tiče tehnologije je časopis lažje izdajati, kot pa pripravljati vsakodnevni radijski program, vendar bi bila največja napaka, če bi želeli najprej ustvariti odlične pogoje in nato začeli s programom. Na ta način je mogoče, upošteva porabske okoliščine, uresničiti zelo malo nalog. Sodelavci Porabja so se pred šestimi leti resno spraševali, ali se naj lotijo dela ali naj še (malo) počakajo. Čas je pokazal, kako prav je bilo, da so se dela lotili takoj, kajti tisto "malo" za čakati bi se razpotegnilo na neopredelljivo dolžino. Pri radiu so razmere nekoliko drugačne, toda ne toliko, da nekaterih izkušenj pri časopisu ne bi mogli prenesti v to okolje. Enako je bilo nekaj let pozneje pri televizijskih Slovenskih utrinkih, ki jih pretežno pripravljata novinarki/urednici, ki se poprej s tem delom nista ukvarjali. Po nekaj več kot treh letih Slovenskih utrinkov tudi kritični gledalci ocenjujejo, da so oddaje privlačne, zanimive in domala nenadomestljive v Porabju, z lepim številom gledalcev tudi ob predvajanju na TV Slovenija.

Ce bi bralci Porabja in gledalci Slovenskih utrinkov v Sloveniji bolje poznali porabske razmere, zlasti v primerjavi z zamejskim prostorom v Avstriji in Italiji, bi šele spoznali, koliko bolj se morajo potruditi novinarji in vsi drugi na Madžarskem. Grob a točen primer: na avstrijskem Koroškem je 718 dvojezičnih oziroma narodnostnih krajev in naselij, in v Porabju? Manj kot imamo prstov na obeh rokah.

Toda število krajev ni zmeraj merilo, kakšni so časopisi, radijske in televizijske oddaje, ki so namenjene pretežno narodnostnemu prebivalstvu. Toda to je zdaj manj pomembno vprašanje, važno je, da bo radijska postaja začela oddajati narodnostni program. **Kajti kljub zadržkom**, ima večina manjšin na Madžarskem vsakodnevni radijski program. Poglejmo konkretno: tako imenovane južnoslovenske narodnosti so kar nekaj desetletij delile skupno politično usodo. Njihov položaj je bil že tedaj različen, čeprav jih je povezovala Demokratska zveza južnih Slovanov s sedežem v Budimpešti. Nekateri

razlike so se prenesle v sedanjih časih in veljajo za različna področja, tudi za elektronske medije, točneje za radijske oddaje v hrvaškem, srbskem in slovenskem jeziku.

Srbohrvaške oddaje (ni napaka, razdelitev je poznejša) imajo 44-letno tradicijo. Po demokratičnih spremembah so leta 1993 v Peču uvedli ločena hrvaški in srbski program. Programa imata samostojni uredništvi in skupne tehnične delavce. Program oddajajo na srednjem valu z zelo dobro slišnostjo do Budimpešte in Zagreba, manj pa jih slišijo v Zalski županiji, medtem ko signal do Hrvatov v Železni županiji ne seže. Del programa je na UKV frekvenci radia Kossuth. To je še vedno takoiimenovana vzhodna UKV frekvenca, kar pomeni, da je pred standardno evropsko skalo. Vzhodno frekvenco ima zelo malo, predvsem starejših radijskih sprejemnikov, zato se že od leta 1992 pripravljajo na prehod na evropski sistem.

našajo pa ga tudi na srednjem valu. Pomeni, da imajo Hrvati in Srbi vsak dan iz Peča dve uri radijskega programa, v vsakem ureništvu pa dela po pet stalnih novinarjev in toliko stalnih zunanjih sodelavcev.

Prekmurski Madžari imajo svoje radijske oddaje od leta 1958. Do 1. januarja 1996 je bil Pomurski madžarski radio v sestavi Podjetja za informiranje, zdaj pa spada v Zavod RTV Slovenija. Sedem novinarjev, več stalnih zunanjih sodelavcev predvsem iz Madžarske in dva tehnika, pripravljajo ob delavnikih 8 ur živega radijskega programa, ob nedeljah pa sedem ur. Za prenos programa skrbi RTV Slovenija. Na voljo imajo lastno UKV frekvenco, deloma pa poteka program hkrati tudi prek srednjevalovnega oddajnika. Optimalni sprejem programa zagotavlja oddajni točki Pečarovi (samo UKV) in Nemčavci pri Murski Soboti (srednji val). Več radijskega programa

Győra ima zavoljo dolžine in frekvence zgolj statistični pomen: nihče ne more zapisati, da ta manjšina nima svojih oddaj. Kaj več pa teh nekaj minut, ki jih sliši zelo malo porabskih Slovencev, ni, kar se kaže tudi v odmevnosti med poslušalci. Takoj leta 1979, ko so bile oddaje uvedene (prva oddaja je bila 27. maja 1979), so njihovi ustvarjalci dobivali številna pisma, s katerimi so Marijo in Franceka Mukiča vabili, naj jih obiščeta z mikrofonom, mnogi pa so se zadovoljili kar z glasbeno željo. Tedaj so bile oddaje namreč na srednjem valu, ki je "segel" celo do Murske Sobotne. Zdj pisem in vabil ni več, ker oddaj domala nihče ne posluša.

Za porabske Slovence je to nedvomno zaskrbljujoče dejstvo. Kljub razvoju drugih medijev, možnosti poslušanja radijskega programa iz Slovenije so domače oddaje nekaj, česar ni mogoče nadomestiti od drugod. Radijski programi, namenjeni pretežno manjši-

ÉRDEKES/ÉRDÉMES ÖSSZEVEETNI

A határontúli szlovének közül a leghosszabb adásidővel és saját programmal az **olaszországi szlovének** (Trieszt) rendelkeznek, ugyanis napi 12 óras illetve heti 5040 perces szlovén nyelvű műsort közvetítenek. (A magyarországi szlovének heti 30 perces műsoridővel rendelkeznek.) A sorban a 2. helyet a **karintiai szlovének** foglalják el szerény, heti 392 percükkel. Ők mindenképpen szeretnék bővíteni adásidejüket: egyik csoportjuk az ORF klagenfurttól stúdióján belül, míg másik csoportjuk egy, az ORF-től független nemzetiségi stúdióban gondolkodik.

A Steiermarkban élő szlovének jogai csupán

V Peču pripravijo vsak dan program med 13.30 in 15.00 uro. Program ima regionalni značaj in ga oddajajo prek srednjevalovnega oddajnika. Drugič se oglasijo ob dvajseti uri, ko posredujejo pol ure vnaprej pripravljenega programa, medtem ko popoldanski poteka v živo. Večermi program je na lokalni UKV frekvenci, pre-

az osztrák államszerződés 7. paragrafusában létezőnek, hiszen sem a tartományi, sem a szövetségi kormány nem ismeri el azokat, ezért nincs sem saját rádió, sem saját televízióadásuk, sőt írott sajtójuk sem (kivételesen az időszakként megjelenő SIGNAL).

Es most nézzük, mi a helyzet a **Rába-vidéken**? "Statistikailag fontos" 30 perces műsort Győrből sugározzák, az adásokat a szombat-helyi stúdióban készítik a gondos szerkesztők. Néhány adat azokról a **magyarországi kisebbségekről**, akik a szlovénekkel együtt több évtizeden keresztül egyazon szervezethez a Délszláv Szövetséghez tartoztak.

kot prekmurski Madžari imata italijanska narodnost v Sloveniji in slovenska in Italiji, za zdaj imajo manj programa koroški Slovenci, medtem ko Slovinci v avstrijski zvezni deželi Štajerski svojega programa še nimajo (ker jih Avstrija kot manjšino še ne priznava).

Sedanji radijski program za porabske Slovence iz

A szerbek és a horvátok 1993 óta 840-840 perces heti programmal rendelkeznek, melyet a pécsi stúdió 5 munkatársa készít, a technikai dolgozók ugyanúgy közősek, mint a stúdió felszerelése.

Még egy adat Szlovéniából: a **muravidéki magyarok** saját URH frekvenciájukon, valamint a nap bizonyos szakában, középhullámon is sugározzák műsorukat. A hét főállású munkatárs (1996. január 1-től a szlovén RTV részeként) főként magyarországi külsősök segítségével heti 3300 perc műsort készít.

nam, nimajo nikoli zgolj vloge informatorjev, marveč so sooblikovalci razvoja kulture in ohranjalci jezika.

Zato ni pretiravanje, če je v naslovu zapisano, da sta Madžarska in Slovenija pred izpitom o uresničevanju manjšinskih pravic.

eR

Štenjé

RATEŠKI IN STIŠKI ROKOPIS

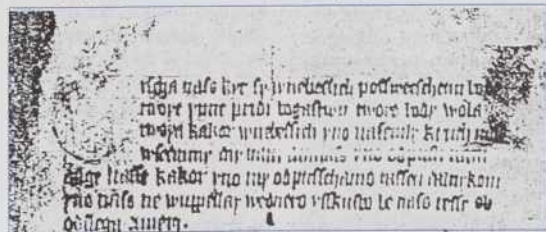
Prve tri slovenske rokopise - Brižinske spomenike iz 10. stoletja - so našli v nemškem varahi Freising. Na Slovenskem pa so kauli leta 1380 v vesi **Rateče** našli rokopis, v šterom so bile oprvim dojspisane molitve: **očanaš, zdrava-marija pa jazvörjem.**

Amen." Očanaš so skor tak molili, kak mi: **"Oča naš, ki si vu nebesaj, světi se ime tvoje, pridi kralestvo tvoje, bojdi vola tvoja, kak na nebi tak i na zemli. Krüija našoga vsakda-nešnjoga daj nem gnes i**

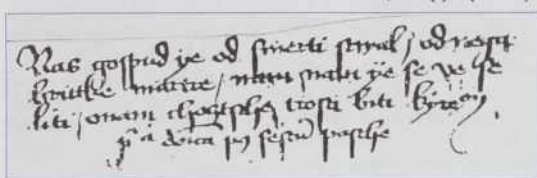
V vesi **Stična** so v ednom samostani (kolostor) kauli leta 1428-1440 našli takšo **spauved**, kakša je bila že v Brižinskem spomeniki, pa **prvo kitico** (versszak) **vüzemske pesmi.** Tau pesem so pri nas v Porabji tö spejvali, Gorenjesinčarski župan Stefan Pinter je 1864-oga leta dojspiso "Na Vüzen Prvo Peszem", štera ma 18 kitic.

V 15. stoletju so prvo kitico tak spejvali:

"Naš gospaud je od smerti stual/od nega britke martre/nam je že ve želeti/on nam hoče trošti biti/kri(i)je (eleis)-

Očanaš iz 14. stoletja: **"Oča naš, kir si v nebesih, posvečenu bodi tvoje ime, pridi bogastvu tvoje, bodi vola tvoja, kakor v nebesih ino na zemli. Kruh naš vsedanni daj nam danas ino odpusti nam dolge naše, kakor ino mi odpuščamo našen dalžnikom ino nas ne vpelaj vednero iskušbo le nas reši od zlega.**

odpusti nam dugé naše, kak i mi odpuščamo dužnikom našim i ne vpelaj nas vu skušavarnje, nego oslobodi nas od hüdoga. Amen."

on." Pri nas pa etak: **"Kristuš nam je od smrti stau./Aleluja, hvali bodi vsikdar Bougi."**

Marija Kozar

Pismo iz Sobote

SREČA

Ka je pravzaprav sreča? Kak za koga, bi leko pravili. Nekak je srečen že zavolo toga, ka se je vgojno zbüdo in si je pravo:

- Bougi vala, eške san živ!

Nekomu srečo prinesejo pejnezi. Več kak ma pejnez, bole je srečen. Nekak je pa lejko srečen, če pejneze zapravla, vze-mimo za pijāčo. Najbole je pa srečna njegva žena, gda pejnezi stalijo:

- Bougi vala, ka si zapravo slejden krajcar, bar več ne boš piu!

Sreča je lejko nesreča tö. Dosta geste takših, ka so srečni, če so ništerni nesrečni:

- Bougi vala, ka se njemi je ta nesreča zgodila! Kak san srečen, ka nede več odo k moji ženi.

Pravijo, ka za srečo mo-

rata biti dva. Ali nešterni so srečni, če so čistak sami, če nega nikoga v njihovi bližini:

- Bougi vala, ka san sam! Bar znan, ka se zgučavlen s čednim človekom.

Nešterni so lejko srečni samo tak. Čista nika jim nej trbej, čistak normalno je, ka so srečni!

- Bougi vala, ka san srečen!

So pa takši tö, steri so nigdar nej srečni. Naj se godi vse vküper ške tak dobro, nigdar ne povejo, ka so srečni. Tak vöviđi, kak če bi se s čemerom na obrazi že naroudili:

- Bougi vala, lejko bi bilou ške lagovejš!

Moja tašča Regina, trmo čedna ženska, je takše sorte človik, steri ne vej, če je srečen ali pa nesrečen. Žna se zgoditi, ka so čistak vsi kouli nje srečni in nasmejani, una pa se nut v sebe potejgne pa strejla z očami. Tak se mi vidi, ka si brodi:

- Tou se nede dobro končalo, preveč so srečni. Gvüšno je nika naroube.

Seveda je lejko cejla stvar čistak obrnjena. Vsi se vlačimo po kuči kak megla. Te moja tašča Regina, trmo čedna ženska, popejvlje, se smeje in skače kouli kak mlada srna. Te se po njenoj glavi motajo čistak načišne misli:

- Na, kak so lipou pri mejri. Dokejč so tak merni, znan, ka se njim nika lagvoga ne küja po glavaj.

Najbole pa je srečna tistoga iipa, gda prijde k njoj njena sousedica. Te si sküjata čeber kave in dve trmo čedni ženski se zaprejta ta nut v küjno in meleta in meleta, dokejč ne zmeleta cejli varaš in vse vküper. Ali, te smo srečni mi domači tö, za pou srečnoga dneva.

M.S.

MIKI

"TAU STARO NAVADO NEJ MOGO TANJAT..."

Etog nauk je cingo telefon v naši pisarni pa nam je spoznani glas pravo, ka kak je naša slejdnje cajtine gleda, ma je nika napamet prišlo. Nika drugo nej kak tau, ka

Makoš, steri se je narodijo v Sakalauvca v ednoj takšoj držini, gde so vsi brati špilali na kakšno šker. Tak so te 1957-oga leta napravili prvo Makoš bando, stera je

Joška že 40 lejt na vsikši fašenski torek vzeme svoje fude, dé v Števanovce, gde je gnauksvejta oženjeni bijo pa cejli den ojdi s fašenki. Tau navado eštje zdaj drži, če se je rejsan znoso na Rátót, v vogrsko ves. "Tistoga ipa, v 50-aj lejtaj," pravi, "so nam pri vsakši izi dali kakšno djajco ali 20 filerov. Tau je te eštje velki pejnez bijo. Djajca smo te

djesti, najbolje šonko pa fanke.

Zdaj že lüstvo bole samo pejneze davle pa piti. Pa fanke (krofe) na paut, ka bi nej lačni bili. Vej pa vejndrik letos bau slejdnjin, ka mo igro na fašenek," pravi.

Dapa kak ga mi poznamo, si zatok mislimo, ka nede mogo tau staro navado samo tak tanjati. Prvi fude

Makoš banda I. 1957. (Ferenc Makoš, Imre Šoš, Janoš Horvat, Štefan Makoš, Gyöző Horvat, Jožef Makoš, Jožef Dalloš)

večer v bauta odali. Po tistim smo pa šli v krčmau igrat. Vsakši, steri je te den na bal prišo, si je prineso

njega tanjajo kak on svojo harmoniko.

Joška Makoš na fašenski torek v Števanovci

je on kak mladi človek ranč pred 40 lejtami, 1957-oga leta začno ojti s fašenki. Od tistogamau je prej edno leto nej vönjau. Te pa je vejndrik vreden na tau, ka ga v "cajtine vdarimo".

Nistri ste že gvüšno gorprišli, sto je té človek. Nišče drugi nej kak Joška

igrala po gostüvanja, pa balaj, je ojdlja nauvo leto pozdravlat. Joška se eštje zdaj rad spomina, gda so tistoga ipa gnauk na gostüvanji igrali na Slavskom. Prej je ranč fašenski cajt bijo. Gostüvanje je držalo 4 dni, od sobote do fašenskoga torka.

OD SLOVENIJE...

Novi veleposlanik kraljevine Španije

Predsednik Slovenije Milan Kučan je sprejel akreditivna pisma novoimenovanega izrednega in pooblaščenega veleposlanika kraljevine Španije Ricarda Dieza Hochleitnerja Rodrigeza. Predsednik Slovenije in španski veleposlanik sta se pogovarjala tudi o odnosih med državama.

Srednje šole razpisale več kot 33.000 prostih mest

Ministrstvo za šolstvo in šport je razpisalo vpis v srednješolsko in v 1. letnik višjega strokovnega izobraževanja. Srednje šole razpisujejo 33.205 prostih mest, v dveletnih programih 2.175, v triletnih 12.906, v programih tehničnih in drugih štiriletnih strokovnih šol 11.234 in za program gimnazija 6.890 mest. Razpis prinaša tudi novost, in sicer takoimenovani dualni sistem poklicnega izobraževanja, ki poteka v poklicni šoli in pri delodajalcih.

Proces proti NBJ se nadaljuje

V Nikoziji se je nadaljeval sodni postopek, ki ga je sprožila Slovenija s tožbo, v kateri je zahtevala zamrznitev sredstev, ki jih je Narodna banka Jugoslavije depozirala pri ciprski podružnici Beograjske banke. Po zaslišanju predstavnika nekdanje jugoslovanske banke, ki je priznal obveznosti Narodne banke Jugoslavije, so obravnave preložili na začetek marca.

Predstavili letošnje sejmsko dogajanje v Gornji Radgoni

Poleg 10. mednarodnega sejma gradbeništva in 35. mednarodnega kmetijsko-živilskega sejma bodo letos na gornjeradgonskem sejmišču pripravili prvi mednarodni sejem sadja, semen, sadik, trstnih cepljenk in sadjarske opreme. Sejem Sadjé bo bienalen, z njim pa želijo vzpodbuditi sadjarstvo. Geslo letošnjega kmetijsko-živilskega sejma, ki bo med 23. in 31. avgustom, bo Celostni razvoj podeželja - priložnost za slovensko kmetijstvo.

VSİKŠO LETO MALO VEČ NAPRAVITI

Na začetku leta se ponavadi vse organizacije, tako tudi manjšinske, ukvarjajo z načrtovanjem dela, z zagotavljanjem potrebnih finančnih sredstev. Obiskali smo predsednika Državne slovenske manjšinske samouprave, **Martina Ropša**, ki je obenem tudi župan Gornjega Senika. Tako ni čudno, da je najin pogovor nanesel tudi na domače stvari. Prvo vprašanje se je pa nanašalo na lansko leto oz. na decembrski občni zbor samouprave.

"Dva dnevna reda smo meli, najprva smo ocenili lansko delo, po tistim smo pa vküppostavili program za leto. Za proračun (kölségvetés) smo se na decembrski seji eške nej pogučavali, ka te smo ga eške nej dobili, samo zdaj. Naš letošnji proračun je 12 milijonov forintov.

Lansko našo delo je mautilo, ka smo eške sedež (székhely) nej meli do konca napravlenoga. Več kak tri mesece smo zidare meli v izi.

Od 1. avgusta smo v Budimpešti tö gorvzeli enoga človeka, Ferija Kranjeca.

Do konca leta smo pa zdržali Ireno Pavlič tö. Zatok, ka je njemi leko pomagala. V Budimpešti so tö samo zdaj januara prejkдали prostore (helyiséget), gde on zdaj ma pisarno.

Lani smo ustanovili komisijo za šolstvo (oktatási bizottság). Trgé člani so od samouprave, v komisiji so pa eške ravnateljji (igazgatók) šaul, gde slovenščino včijo."

Državna slovenska samouprava je torej končno prišla do svojih prostorov tako na G. Seniku - tu imajo približno 120 m² - kot v Budimpešti, kjer imajo 130 m² - ov. Kot predsednik pravi, budimpeštanski prostori so namenjeni tudi tamkajšnjemu slovenskemu društvu.

"Lani smo pomagali lokalnim samoupravam, šaulam, cerkvi na G. Seniki pa v Števanovci, športnim društvom. Vsevküper je tau bilav 2 milijona 300 gezero forintov," pravi predsednik.

Državna slovenska samouprava ima v polnem statusu zaposlena le dva človeka. Sodelavca v Budimpešti in tajnico-raču-

novodkinjo na Gornjem Seniku. Predsednik opravlja predsedniško funkcijo le honorarno.

"Pogučavali smo se o tom, da bi eške ednoga človeka nücali. Mislim, gda mo vküppostavili proračun, mo mogli računati na tau tö. Moramo si ziskati človeka, steri redno zna slovenski in bi ga leko gorvzeli. Mislim, ka mo morali natečaj (pályázatot) vönapisati."

Iz letošnjih programov bi zdaj omenili le dve večji akciji. Prva je namenjena ohranjanju slovenskih ljudskih običajev. Pri oživljanju le-teh (puszni, božični, novoletni) se bodo posluževali organizacijske pomoči lokalnih manjšinskih samouprav. Ma ja ob Porabskih dnevih bodo organizirali državno srečanje Slovencev, na katerem bi se srečali Slovenci iz Budimpešte, Mosonmagyaróvára, Soprona, Sombotela itd.

Lansko leto je tudi sam Gornji Senik marsikaj pridobil. Povečali so županov urad, poskrbeli so tudi za novo zdravniško ambulanto.

"Kak si pravla, tau smo eške z lanskoga proračuna dali narediti. Samo s svoji pejnaze bi tau nej mogli narediti. Pejnaze smo dobili za stanovanje (lakás), ka smo dali Državni manjšinski samoupravi. Te pejnaze smo dobili za kompenzacijo. Ka bi ves mejla nauvo ambulanto, tau smo si že več kak 10 lejt želežli. Tam na starom mestu so betežnicke mogli venej čakati. Te smo pa napravili ambulanto pa povekšali županov urad (polgármesteri hivatal). Vse tau je köstalo dva pa pau milijonov. Moram se zavaliti šauli, da so nam dali mesto pa nam en klas prejkдали. Tau leto bi radi malo potí vredvzeli, če bi se pa nam pošikalo, bi radi v centri dali notpotegniti plin (gáz), ka bi te vse inštitucije (šaulo, vrtec, šaulsko künjö, županov urad, cerkev, pošto) zakapčili na plin. Pa ništarne družine so tö za tau. Mamö eške druge načrte (tervek) tö, o tisti pa raj te, če se nam posrečijo," je končo predsednik in župan.

-MS-

NAUVA ZDRAVNIŠKA AMBULANTA

Človek v življenji dostakrat nüca poumauč doktorov, leko je mladi ali pa stari. Zato je dobro, če mamö v svoji vesi zdravniško ambulanto (orvosi rendelő) z doktorom. Nej dugo, 7. januara 1997, je doktor oprvim začno delati v nauvi zdravniški ambulanti na Gorenjom Seniki, stera je dobila mesto v šauli. Leko smo ponosni (büszkék) na njau, ka je velka, moderna, svejkla. Za tau je poskrbela Lokalna manjšinska samouprava.

Nauvo zdravniško ambulanto smo že preveč nücali zato, ka je stara že skuro nej bila za nüc. Prosila sam gospöda doktora **Petra Szabója**, našoga domanjoga padara, naj mi povej kaj od te nauve ambulante.

"Ja, ta zdravniška ambulanta je rejsan lejpa, moram povedati, ka je moderna, odgovarja gnješnjim zahtevam (követelmény). Posaba mamö prostor za zdravniške pregledje (vizsgálöhelyiség). Zatok betežnik ma priliko, da se z doktorom poguči nad

štirimí očami. Sanitarije (mellékhelyiségek) slačilnice (öltözök) so posaba za betežnike pa za doktora. Toğa smo na starom mestu nej meli. Vse je veliko, čisto, svejklo pa topla. Centralna kurjava dobro dela. Dosta baugše pogoje (feltételek) mam zdaj

Seniki, tau so drage aparature, stere ne more človek sé pa ta nositi. Pri tej nauvi ordinaciji mo eške zatok dosta pejnaze nücali, za osnovno opremo (alapfelszerelés)."

Vidim, da mate omarico za vrastvo tö. Istina, ka

za delo, če pomislim na staro ordinacijo.

Centralna ordinacija potejm tö na Dolenjom Seniki bau, tam vsakši den čakam betežnike, na Gorenji Senik pridem vsakši kedem dvakrat. Potrebno opremo, mašine mam zveškoga na Dolenjom

je eške prazna. Leko betežnike tü pri vas dobijö vrastvo tö?

"Ja, po cajtí mo vrastvo tö meli, med tistim časom, gda mo tü delo, leko betežnicke pri meni küpijo vrastvo, nej njim trbej v Váraš v patejkö titi."

Mate kakšne težave zavölo slovenskoga gezikö?

"Nemam, znam hrvaški, kaj malo že slovenski tö razmejm."

Čüla sam, ka bi si tü pri nas na Gorenjom Seniki radi zozidali svoj daum. Je rejsan tak?

"Je rejsan tak, samo sam si eške nej ödebrau mesto. Od začetka mau, ka sam tü (3 leta), sam dosti poumauč daubo, da leko svojo delo nemoteno (zavartalanul) opravljam. Leko smo vsi ponosni na tau nauvo ambulanto." Rejsan smo leko radi, ka smo go dobili. Čüjemo po radioni, štemo po novinaj, kelko pa kelko špital zapirajo na Vogrskom, doktore pa tapošilajo, ka prej trbej šparati. Našomi doktori bi se rada za(h)valila, da se ma ne šté, če snejg dé, se dež lejva, je mrzlo, je blato, usigder pride k betežnikom dobre volé. Betežniki je nasmejani obraz doktora dostikrat pau zdraudja.

Vera Gašpar

SAMO TAK, KA DRŽINO ČÜTIM ZA SEBOV

Porabski slovenski človek je največkrat pošteni. Tau svedočijo voditelji v tisti fabrikaj tū, gde naši ljudje delajo. Slovenci prej pošteno delajo, največkrat si roke pa pamet nūcajo, nej pa čobe. Gnauksvejta smo - po mojom - nejvelko poštenje meli. Med nami se je rejdko našjo kakšen vōnavčeni človek. Vala Baugi, gnes že mamō priliko, če se škemo učiti, se leko učimo. Leko postanemo tau, ka smo si odebrali. Zatok smo že v tej 30-40 lejtaj dosegnili, da smo Slovenci nej samo pavri pa ne odimo samo po kakši marofaj, liki že mamō svojo inteligenco, svoje strokovnjake pa majstre, če rejsan nej za usakšo stvar. Po spremembi sistema (rendszeráltás) se je pa dalo, da usakši leko napravi kakšo podjetje (vállalkozás) pa si etak leko krū slūži.

Ferenc Meggyes z držinov žive v Slovenskoj vesi. Njina iža je sploj skrajek pri kapeli. Njnij ram od toga tū leko spoznate, ka na zidini edna velka tabla geste. Držina je takša, kak največ geste med nami. Lejpi nauvi ram, dva deteta, mirni zakonski žitek pa delo, delo, delo.

Malo mi prpovejđaj od vaše držine.

"Naša držina je tū nej ovakša kak največ. Na gnes je nej leko za držino vse naprej postaviti, ka je potrebno. Zatok pa človek ne sme prbirati, ka de delo. Če se delo kaže, trbej obrediti. Dja sam ovak tō takši, ka za vse primem, leko je tisto kakšo strokovno ali pa najbola prausno delo."

Na kratki mi povej, odkec sta vūva?

"Mūva sva obadva slovenskoga pokolenja. Moja mati je s Sakalauvec bila, če oča rejsan Vogrin bio. Moja žena, Magdi je pa s Slovenske

vesi. 1973. leta sva se spoznala na G. Seniki, gda so baur vozili. Morem tau tō prajti, ka sploj radiva mava takše prireditve (rendezvényeket), gde Slovenci kaj pokažemo. Lani, gda so tū v našoj vesi baur vlekli, te je cejla naša držina vcuj bila, vsi smo not

napelani bili. Nauvi ram smo zozidali 1976. leta. Deco tū mava. Sin Attila zdaj odi v Peči drugo leto na univerzo. Pravo (jogot) se vči. Čerka pa tū v Varaša v tretji klas odi v gimnaziji."

Magdi, že se dolgo lejť poznave. Pred nistarnimi lejťami sva vkūper bile v Budimpešti na kongresi Zveze južnih Slovanov. Že se je te vidlo, ka si ti ranč tak aktivna kak tvoj mauž. Ka gnes delaš?

"Tak vejš, ka sam dja tkalka leko v židanoj fabriki. Liki fabrika je nanikoj prišla. Delati pa trbej, doma ne moreš gledati v zrak, kakoli, ka doma tō delam, matemo gazdijo eške tū pelamo. Zđaj pa na Rábagyarmat odim, pri ednom KFT-ji (d.o.o.) delam, tam lesene lade (zaboje) redimo za sad. Ovak sam vōnavčena sobolica (šivilja). Samo ka s tejm si gnes tmok ne moreš pomagati."

Franci, pravo si že, ka se dela ne bojiš. Ka je pa gnes tvojo delo? S čim se spravljaš? Ka znamenūje ta tabla na tvojoj iži,

na stenoj je napisano ka

"PROVIDENCIA"?
"Pred spremembo sistema sam dja bautoš bio. Po tistim je več tau nej šlav, pa sam si isko nauvo delo. Že 6 lejť delam pri zavarovalnici (biztosító) Providencia. Na gnes sam privatnik, v

svojom rami mam pisarno (iroda), pa se spravlam z zavarovanjem."

Neščem ne vejm kakšo veliko reklamo delati, liki zatok bi nej nauro delo bilau, če bi mi ti malo bola podrovnoma raztomačje, ka tau znamenūje?

"Providencia je edno avstrijsko-madžarsko podjetje. Mamō večele zavarovanje (biztosítás), življenjsko, zdravstveno, ptt. Leko stoj sam sebe zavaruje, povejmo pratu nesreči. Na drugom tali pa zavarujemo gazdijo, vrednost tū, povejmo ižo, podjetje, živino pa tak tadala.

Gnes je najnovejšo, da si leko stoj 4 lejťa dugo prejk zavarovalnice pejnaze spravle za stanovanje, za nauvo ižo. Vsakšo leto rosag šenki vcuj da 30 procentov pa po štiri lejťa si človek leko velke pejnaze vzeme pri nas na pausadbo za zidanje ali kūpūvanje. Sploj mali žau, samo 6 procentov računamo na posojilo (kölcsön).

Tau je samo tak zvešoga povedano. Če koga briga mojo delo, k meni gdakoli leko pride. Gdakoli, tau znamenūje,

ka pred podnevom, po podneva, v soboto, v nedelo... Vsakšomi podravno raztomačimo pa pokažemo vse, ka bi rad vedo. Dostafele variante mamō. Nej je norija meti zavarovanje, človek nigidar ne vej, gda ga leko kakšna nesreča zaodi."

Tvojo delo je takšo, ka doma ne morejo nate vsigdar računati. Tak je?

"Tau je sveta istina. Dja svojo delo tō samo tak leko opravljam, če svojo držino čütim za sebov. (H)vala Baugi se razmejmo. Moja žena mi dosta pomaga tak, ka mi lūdi vcuj spravla za šeft. Pa tak tō, ka gda sam dja nej doma, mesto mene opravi delo pa vse drugo. Ona je že prajla, ka zvūn slūžbe njeno materno gazdijo estje tō pelamo. Moja čerka - kak sam že povedo - je doma, v Varaš odi v gimnazijo. Ona je skurok moja tajnica (titkármő). V pisami mamō računalnik pa potrebno opremo. Mladina se pa s takšim rada spravla."

Že si pravo, ka sta s ženo vred slovenskoga pokolenja. Tau znamenūje, ka gučita pri šejfti z lūdami slovenski?

"Morem povedati, radi va gučiva slovenski. Vsakšoga Slovenca čakamo, vse vam raztomačimo slovenski. Dobro znamo, da starejšo lūstvo je bola rado, če si kaj slovenski leko zgūči. Bola zavūpajo."

Gnesden že mladina bola malo guči v maternom geziki. Ka pa tvoji, gučijo kaj slovenski doma?

"Sin bola, kak dekla. Gdakoli domau pride s Peča, s staro mamov vsigdar slovenski guči."

Pri vašom deli samo telko želim, naj mate dosta šefta, naj vas useveč lūdi gor poišče na vaš pa na svoj hasek.

I. Barber

... DO MADŽARSKE

En odstotek davka

Madžarska skupščina je lani septembra sprejela zakon, ki omogoča, da davkoplačevalci sami odločajo o tem, komu namenjajo 1 odstotek svojega davka. Med eventualnimi "sprejemniki" so tudi manjšinske organizacije, skladi in društva, razen manjšinskih samouprav. V zvezi s tem je Urad za narodne in etnične manjšine 4. februarja sklical posvetovanje, na katerem je predstavnik finančnega ministrstva navzoče seznanil s pogoji, med katerimi je najbolj važno, da organizacija-kandidatka nima javnih dolgov oz. ne podpira nobene politične stranke.

Dogodki

- Na pobudo županov občine Hodoš-Salovci in mesta Monošter so se župani obmejnih krajev ob slovensko-madžarski meji (Porabje-Goričko) sestali 12. februarja v Monoštru.
- 14. februarja se bodo v Monoštru sestali predstavniki pristojnih uradov oz. institucij, da bi se dogovorili o tem, kakšna je možnost ter postopek, da bi porabski Slovenci čimprej prišli do lastnega radijskega programa.

Dograditev šole

Izmed dveh monoštrskih osnovnih šol se šola Arany János ubada s prostorsko stisko. Monoštrska samouprava se je na svoji zadnji seji odločila za dograditev šole. S tem bi šola pridobila 5 novih prostorov. Investicija bo stala 33 milijonov forintov.

Kdaj bo v tem letu začasno odprta meja?

Samouprave obmejnih vasi tudi letos načrtujejo odprtje več začasnih mejnih prehodov.
ČEPINCI - VERICA: 29. marec, 20. julij
DOLENCI - BUDINCI - ANDOVCI: 25. maj, 28. junij, 14. september

SREČA(NJE) V ČAVOLJI

Nej sam se tak napalavo, ka mo ušo v Čavolj v pokrajini Bačka, liki gda sam se iz Bajje pelo prauti Szegedi, gnauk samo vidim tablo, na šteri piše, ka sam v Čavolji. No, sam si pravo, tū morem staniti, če rejsan sam nej emo v plani. Vej pa če je istina, te tū živē dr. Mišo Mandič, ki je v 70-aj lej-taj būu generalni sekretar (fóttikár) Demokratične zveze južnih Slovanov na Madžarskem. Gospauda Mandiča sam emō v 70-aj lej-taj spozno, gda je un būu vodja zveze, ge sam se pa kak drugi slovenski študent iz Porabja ušo včit na ljubljansko univerzo. Dobro

vesi pela, če rejsan nema dosta cajta?!

Nej nam žau bilau. Tau bi mogli videti, kak se je gospaud Mandič čūdivo, dje od kec so pa te zdaj tej "naši Slovenci" prišli?! Zaistino je rad būu. Pa mi tō. Že samo zato-gavolo bi tō vrejdo bilau staniti.

Pa če bi vi vidli lokalno-zgodovinski muzej v nji-noj lejpoj vesi?! Ne vejm, če eške geste kakšna narodnostna ves na Vogrs-kom, štera takšo lejpo pa bogato zbirko (gyűj-temény) ma. Kakoli se je v 800 lej-t stari vesi zgodilo, tau uni vse majo zapisano. V tōrski cajtaj so kraj sploj dozjaničali,

mejšale pa bogatile ena drugo.

Ranč zato je gospaud Mandič emo prav, gda je 1959-oga leta kak di- rektor domanje šaule, vkūperspravo en lokal- nozgodovinski klub, v šterom so bili tak šau- large kak vōzraščeni. Od tistoga mau so tak redno vse vkūper pobērali, kak najbole flajsne mravle. Znali so, ka bi bila velka škoda, če bi njina bogata kultura, štera se je na- pajala iz štiri cūrkov, preminaula.

Sad njinoga dela se vidi v njinom muzeji, štera zidina je gnauk svejta bila iža najbole bogatoga nemškoga pavra v vesi.

malo bojo, ka gēr drugomi prejk dajo mu- zej, šteroga bogastvo un že 40 lej-t vkūper berē, organizira, druge nanjē djamē... Kakoli je būu gospaud Mandič, škon- nik, direktor, poslanec v parlamenti, generalni sekretar zveze, nigdar je nej pozabo na svojo muzejsko zbirko.

Najprva je pri eni zibelki stano pa se je tak na fajni-foliški smedjau, kak ga vidite na kejpi. Gda sam ga pito, leko ste vi v tej zibelki ležali? Kaj pa! Ge sam būu siromak, ka bi takše emo! Tau je bilau najbogatejšoga nemškoga pavra. Ge sam mogo stati v tej mali klonji!

Tau tak, ka je vōponūco tau, ka je būu škonik pa direktor. Mlajše je vsig- der proso, če majo kaj doma, ka je pri rami več nej potrebno, tisto naj prinesējo v muzej.

Dobro poni, gda se je muzej 1988-oga leta nutri skvatejro v zdajšjo ižo, te so po meši pozvali cejlo lūstvo. Eške stare mamke so tō prišle. Je bila takša, štera je pr- vla: "Ti, te so pa tau nej moje stare molitvene knige?! O njegovoga aca- ra detetoskoga, šteri mi je tau od domi odneso! Vej samo naj dem do-

mau, vej ma ge poka- žem!"

Sledik so na steni eno velko električno napo naredili, na šteri je vsak- ša iža v vesi s cejlīm ime- nom gor bila. Gda je stoj prišo, so aparat vsigder nutri zakapčili. Zeleno so gorele tiste iže, štere lidgē so v klubi bili, redečo tiste, pri šteri so kaj dali za muzej, žuto pa ka ge vejn štere... Ene pa so v kmici bilej.

Gnauk se je zgodilo, ka je pá prišla tista stara mamka, štera je pretila svojimi vnūki, pa gleda tiste posvejte, li gleda... Gda je tretjo paut prišla, je pravla, ka gospaud, eto sam vam prinesla nikše stare molitvenike pa en drugoga, tak vejte, mi toga več tak ne nūcamo...

Te pa nej čūdo, ka več kak 4 gezaro ekspona- tov (kiállitási tárgy) majo. Dje, tak je nej čūdo, če stric Mišo eške blūzi 70 lej-t tō tak pravi, ka njemi nej trbej nikše plače za njegvo delo. Un eške plača tō, če je potrebno, samo naj leko skrb ma na tau zbirko, samo naj leko vredi má te muzej... Pravo srečanje - prava sreča?...

Besedilo in slika:
Francek Mukič

ponim, gda smo vleti pa vzimi prišli domau, nas je v Budimpešti vsigder tak gorprijo, kak če bi būu naš oča. Vsigdar nas je pito, kak se kaj mamō, če nam kaj leko pomaga, pa nas batrūvo, naj skem več pišemo na slo- vensko stran Narodni Novin. Pa naj ne pozabi- m, tau ka mamō na Gyōrski radioni pau vōre programa, je tō un nam, porabiskim Slovancom, pomago. Če človek o nikšom dobrom spoz- nanci má lejpe spomine, pa ga je nej vūdo 10-15 lej-t, djelte ka je normal- no, ka se stavi za kratek cajt, gda se prejk njegve

lūstvo pomorili ali zag- nali. Tak so te v 1720-aj lej-taj začnili pa prihajati es katoličanski rovački - kak se uni sami zovējo - bunjevacke (Iliri, Dalmati, Slavi) iz Bajje in oko- lice. Leta 1941 je tū naj- več Nemcov (2 gezaro) živelō, pa blūzi gnako Madžarov (680) pa bun- jevacov (560). Po bojni (1947-48) so k njim de- portirali Madžare iz Če- slovakije tō. Gnes je na žalost tak, ka je v Čavolji največ Vaugrov, Nemci pa Rovatke pa blūzi gna- ko gestejo. V tej krajini je takšo fele formo štiri lūstva živelō vkūper, štiri kulture so se

Več gezaro (!) predme- tov (tárgy) majo. Ka si gnauk leko zmislite od gvan- ta, paverske škeri, kūnjske pa ižine opreme (felszerelés), sodački spominov, tehnike (vō- re, radionge, posvejtkē), lade, stare šaulske knige, padi, klabajsi, nape, ma- gnetofonski pa video posnetki (felvétel). Ne vejm, kelko paumej- terski knjig majo, v šteraj so vse pisanjē na kŭpi, v šteraj je kakoli napisano o Čavolji od leta 1960 do gnešnjoga gneva.

Gda je gospaud Mandič mogo v penzijo, sledik pa se je te eške politični sistem tō obrno, se je

INFORMACIJA o pogojih dodiplomskega študija in o pridobitvi štipendije v Republiki Sloveniji

Ministrstvo za šolstvo in šport že od leta 1976 dalje štipendira študente slovenskega porekla iz zamejstva in potomce slovenskih izseljencev. Štipendije so namenjene predvsem študiju na akademijah, fakultetah in visokih strokovnih šolah, omogoča pa se tudi štipendiranje na nivoju srednjih šol, seveda v R Sloveniji.

POSEBNA DOLOČILA ZA KANDIDATE IZ PORABJA
Kandidati iz Porabja imajo na podlagi Sporazuma o sodelovanju na področju kulture, izobraževanja in znanosti med Vlado R Slovenije in Vlado R Madžarske:

- Pravico do enoletne priprave na študij (izboljšanje znanja slovenskega jezika z izpitom za možnost vpisa na redni dodiplomski študij), kar naj navedejo v prošnji za štipendijo.

- Pravico do študija slovenskega jezika na Pedagoški fakulteti v Mariboru (Sporazum med Pedagoško fakulteto Univerze v Mariboru in Visoko učiteljsko šolo v Szombathelyu).

- Pravico do 5 štipendij za srednješolsko izobraževanje (za obdobje do dokončanja šolanja na srednji stopnji).

Kandidati lahko vsa dodatna pojasnila v zvezi z zgoraj navedenim dobijo na Zvezi Slovanov na Madžarskem, Monošter/Szentgotthárd Deak F. u. 17, tel.: 94/380-208.

RADIO SLOVENIJA V ŽIVO MED PORABSKIMI ŠOLARJI

Ko me je urednica otroških in mladinskih programov na Radiu Slovenija, gospa Tanja Pirš, pred dvema mesecema prvič poklicala in mi predstavila zanimivo idejo o snemanju radijske oddaje, ki bi bila v celoti posvečena življenjskemu utripu mladih v Porabju,

angažirali požrtvovalno sekretarko, gospo Klaro Fodor, in se odpravili na rajžo po porabskih šolah.

Kaj bi lahko predstavili slovenskim poslušalcem v oddaji z zanimivim naslovom Sobotna raglja? Takoj smo vse tri, Tanja, Klara in jaz, vedele od-

sodelujoči na kratko, seveda po slovensko, predstavili; povedali kaj o sebi, svoji družini in še čem. Tanja se je z nekaj stranmi zapiskov vrnila v Ljubljano, porabski učitelji pa so začeli svoje učence pripravljati na nastop. Oddaja v živo naj bi bila v dvorani Zveze Slovencev v Mo-nostru.

Dogovorili smo se, da bo oddaja zadnjo soboto v januarju; priprave so bile v polnem teku in ekipa, okrepljena z mladima, simpatičnima voditeljema Damjano in Matičkom ter tehnikom Petrom, je prišla že v petek, dan pred oddajo, v Porabje. Spet smo obiskali vse šole, pregledali, kaj je kdo pripravil, spota-ma pa se na Gornjem Seniku oglasili še pri teti Elzi in jo prav tako povabili na oddajo. Učenci so imeli nekaj težav z ne-naučeni deli komunikacije, a iznajdljiva mlada voditeljica oddaje sta znala odpraviti sprotne zadrege. (No, meni se je v zvezi z to nepredvi-deno in nenaučeno komu-nikacijo pojavilo nekaj vprašanj, ki jih bom verjetno poskušala raz-vozlavati na katerem izmed prihodnjih semi-narjev s porabskimi uč-

telji; seminar bo imel delovni naslov Raba slovenskega jezika v vsak-danji komunikaciji učitelj - učenec v porabskih narodnostnih šolah.) V soboto zjutraj sta se Damjana in Matiček og-lasila poslušalcem Radi-a Slovenija že v jutranji oddaji Dobro jutro, otroci. To je bila napo-ved gostovanja med po-rabskimi šolarji in pova-bilo k poslušanju Sobot-ne raglje.

Takoj po poročilih ob osmih pa se je začelo zares. Vsi smo bili zbra-

car. Vmes malo glasbe in Tanjina navodila, po-tem pa gornjeseniški učenci. Nekaj pesmi, od-lomek iz nove lutkovne igrice in malo klepeta. Ura teče, pred mikro-fonom so še učenci mo-noštrske osnovne šole, gimnazije ter strokovne šole. Tudi učitelji rečejo kakšno, pa še Klara in jaz. O tem, kako je bilo v šoli nekoč, pa največ ve teta Elza, ki je prav tako častna gostja oddaje. Ura in pol mine kot bi trenil, voditelja se poslovita od slovenskih

sem bila kar malo v zadregi. Načelno sem sicer obljubila, a ni mi bilo čisto jasno, kako bomo to izpeljali. Tudi v porabskih šolah niso ravno vriskali od navdušenja; bilo je nekaj pomislekov in pripomb, vse do strahu in vprašanj, kaj pa naj slovenskim poslušalcem zanimivega o sebi povemo... Gospa Tanja pa je za-devo vzela "smrtno resno" in nas obiskala že pred novim letom. Brez Zveze Slovencev prav tako ne gre, zato smo

govor: Veliko zanimivega in poslušalcem na drugi strani državne meje neznanega! Čudovite pravljice v porabskem narečju, ki jih že desetletja neumorno zbira učitelj, gospod Karel Krajcar, pevski zbor in recitatorje, gornjeseniške lutkarje, spregovorili bi lahko o tem, kako je bilo v Porabju nekoč... Zamislili so se rojevale druga za drugo, Tanja je zapisovala in preračunavala minute (oddaja namreč traja poldruugo uro). In lepo bi bilo, če bi se

ni, nekateri bolj, drugi manj prestrašeni. Oddaja je stekla, prvi so se predstavili učenci števavnoske šole. Spet nekaj težav s komunikacijo, a na koncu se izteče vse dobro. Kot posebno za-služen gost je nastopil tudi gospod Karel Kraj-

poslušalcev. Prva oddaja izven slovenskega pro-stora, torej za slovensko državno mejo, je lepo uspela. Hvala vsem, ki ste sodelo-vali, in se po svojih močeh trudili predstaviti širši slovenski javnosti utrip slove-nstva za Srebrnim bregom. VALERIJA

vodoravno

navpično

300

2!2=4

Feri F. Lainšček

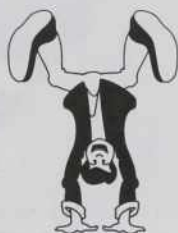
PUST

Pust je pust in tu se ne da čisto nič spremeniti, ampak, pust bi bil res pust, če bi šli dimnikarji nekoč iz službe umiti in če bi si hotel očka vsaj za en dan brado obriti.

Jajjaa?!?

Vej pa don nej!?!

TINEDŽERKE V PENZIJO - DEJDECKE PA NEŠKEJO

Slobodan Milošević tó čüu...

Zdravo gesti za zdravo življenje. Pri nas tó vsefelé čednjaki pa čalejrgje gestje, šteri znajo za vsakšo bolezen, ka je trbej gesti prauti njim. No, v Manili, gda je eške diktator Marcos emo cügje v rokaj, so njevgi šipslinge nanjé dje-mali lüstvo, naj beréjo iz zemle gliste pa požake, pa naj tiste gejo, ka je prej v njam dosta proteina (fe-hérje). - *Vüpjamo se, ka so črvauvge pod zemlau že malo proteine nazaj sprosili od Marcosa.*

Politika pa terorizem. Clintonovo ženo Hillary Clinton so v Disneylandi (vidámpark) nutri posadili v Tören teroristov, šteri je 13 štukov visek. Pa te so se tak dojpelali, kak če bi je stoj od vrkaj dojlüčo, niške nikanej prencu. Gda so dojprišli, Hillary je malo blejda bila, depa je tak pravla, ka té Tören teroristov je prej nikanej prauti tistomi, ka so uni mogli vöprestati štiri lejta v Washingtoni. - *Takšo fele formo so rejsan političari najekši teroristi?*

Barbie bába dojpazovödjena v Irani. Majid

Ghaderi je naredila eno nauvo bábo, šteri je ime Sara. Ta má kauli glave ranč takši čador (má zakriti obraz), kak vözraščene ženske. Dizajnerka je pravla, ka je z Barbiko tau baja, ka je merikanarska ženska, nigder nede stajla kusta biti pa mlajše meti. Pa stara gratati tó nede stajla, tau je pa prauti njini iranski kulturi. - *Med vami geste stoj, što ške stari gratati? Nej!?! Samo nej ka bi tau v Irani zvedali, ka te od nas tó nika nedo kipüvali.*

Univerzialni zavci. V Meriki je prej velka moda (divat), ka lidgé zavce držijo pa te se srečajo, pa gledajo, čeden je najlepší. (Pri nas s psami pa mačkami tau delajo.) Urednik njini novin "Rabbits USA" (Merikanarski Zavci) pravi, ka takšoga hobina prej več nega na svejti, pri šterom leko svoje hibe - če ne skrmiš lepe zavce - zejš. - *Če bi vsi hobinge pa meštrije na svejti takši bili, bi buma nej bilau nevole, ka bi frtau lüdi na svejti nej melo gesti, kak zdaj, liki bi usi fejst siti pa krepki bili.*

Fr.M.

Romantika

Etognauk večer je naš Viktor k svojoj zaročniki üšo, ka bi si malo prpovejdala. Tau pa, ka pride, sta se že podne zgučala po telefoni. Naša Lujza se fejs prpravla pa vsefale misli ma, kak bi najbolje romantično leko svojga dragoga Vitkora sprejela. Gnauk ji samo tau napamet pride, ka bi najlepše tak bilau, če bi si ona edno lejpo raužo v lampa vzela, pa bi ga tak čakala. Rejsan, gda Viktor not stauipi v njeno sobo, Lujza v lampaj drží edno sploj lejpo raužo. Viktor pa nika ne guči, skauči k telefoni pa zove rešilni avto (mentökocsi). Lujza pa: "Tak nagnauk doj dej telefon. Nikšo romantiko nemaš v sebi. Vej se te pa samo lepau stajla čakati." Viktor pa: "Na, dobro, dobro. Ge sam tak mislo, ka si vazo požrla."

Obed

Naša mlada Giza se je nej dugo oženila. Ne moremo prajti, ka je majster küjanja. Etognauk je sploj dober obed stajla pripraviti svojmi dragomi možej, našomi Jožini. Fajn župno je sküjala pa je mesau pekla. Kak, kak nej, gnauk je vse nika vkriž prišlo. Naš Joži domau pride pa pita, ka de

NIKA ZA SMEJ

obed. Naša Giza pa etak: "Gnes mo samo žir meli na krü." Joži pa: "Pa ka si te delala pau dneva?"

Giza pa: "Vejš, tau je tak bilau, ka gda se mi je mesau v laboški vövužgalo, te sam ogenj z župov pogasila, nej ka bi se kaj üšoga zgodilo."

I.B.

PORABJE

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtek

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov uredništva: H-9970
Monošter, Deak Ferenc ut 17.,
p.p. 77, tel.: 94/380-767

Tisk:
SOLIDARNOST
Arhitekta Novaka 4
9000 Murska Sobota
Slovenija

Po mnenju Ministrstva za kulturo
št. 415-715/93 mb z dne
3.11.1993, se časopis
PORABJE uvršča med
proizvode, od katerih se plačuje
davek od prometa proizvodov po
13. točki tarife 3 zakona o
prometnem davku (Ur. list RS,
št. 4/92)
ISSN 12187062.

Časopis izhaja z denarno
pomočjo Javnega sklada za
narodne in etnične manjšine.
e-mail: mukics@ind.eunet.hu